

Virsraksts: Valdes locekļa pilnvaru izbeigšanās; darba devēja sniegto ziņu par darba ņēmēju tiesiskās sekas; iestādes pienākums noskaidrot patiesos lietas apstākļus

Tēze: No Komerclikuma 224.panta trešā daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 1.maijam) secināms, ka likumdevējs attiecībā uz valdes loekli ir noteicis terminētu tiesisko attiecību pastāvēšanu, kas savukārt nozīmē to, ka šo tiesisko attiecību pastāvēšanas ilgums jau ir zināms, tās dibinot (vai nu trīs gadi, kā noteic likums, vai īsāks periods, ja to noteic statūti), un ka nav nepieciešams īpašs lēmums par šo terminēto attiecību izbeigšanu, tās izbeidzas, notekot termiņam, uz kādu tās nodibinātas.

Tēze: Atbilstoši likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 13.panta otrajai daļai darba devējam noteiktā termiņā jāreģistrē gan darba ņēmēja statusa iegūšana, gan zaudēšana. Taču fakts, ka darba devējs šo pienākumu neizpilda un neiesniedz Valsts ieņēmumu dienestam ziņas par to, ka kāda persona ir zaudējusi darba ņēmēja statusu, pats par sevi nepagarina konkrētās nodarbinātības attiecības. Šādu atziņu neietekmē arī tas, ka darba devēja – juridiskas personas – dalībnieks vienlaicīgi ir arī darba ņēmējs, par kuru ziņas nav sniegtas. Tādējādi šaubu gadījumā iestādei un tiesai ir jānoskaidro patiesie apstākļi, ja nepieciešams, jāsavāc papildus pierādījumi un tie jāvērtē.

Tēze: Atbilstoši Ministru kabineta 2000.gada 25.janvāra noteikumu Nr.32 „Vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtība bezdarbnieka pabalsta apmēra noteikšanai un bezdarbnieka pabalsta un apbedīšanas pabalsta piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtība” 12.punktam Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra bezdarbnieka pabalstu piešķir pēc tam, kad citastarp no Valsts ieņēmumu dienesta ir saņemtas darba devēja iesniegtās ziņas par darba ņēmēja statusa zaudēšanu. Šāda ziņu pieprasīšana un saņemšana nevis no iesniedzēja, bet no citas iestādes, kuras rīcībā tās ir, notiek sadarbības administratīvajā procesā ietvaros. Taču minētais regulējums nenozīmē, ka no Valsts ieņēmumu dienesta saņemtās ziņas ir neapšaubāmas. Tās var tikt koriģētas, ja iestādes vai tiesas rīcībā ir iegūti pierādījumi, kas apliecina pretējo.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2011.gada 24.janvāra
SPRIEDUMS
Lieta Nr. A42778708
SKA – 122/2011**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senatore I. Skultāne
senators A.Guļāns
senatore V.Kakste

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz A.P. pieteikumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2008.gada 12.novembra lēmuma atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, sakarā ar pieteicēja A.P. kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 27.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējam A.P. 2008.gada 23.septembrī piešķirts bezdarbnieka statuss.

Izskatot pieteicēja iesniegumu par bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (turpmāk – aģentūra), kuras lēmums galīgo noformējumu ieguvis ar 2008.gada 12.novembra lēmumu Nr.51-11/361/6821, atteica pieteicējam piešķirt bezdarbnieka pabalstu.

Atteikums piešķirt bezdarbnieka pabalstu pamatots ar to, ka nav ziņu par darba attiecību izbeigšanu ar SIA „KM 89”. Atsaucoties uz Ministru kabineta 2000.gada 25.janvāra noteikumu Nr.32 „Vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtība bezdarbnieka pabalsta apmēra noteikšanai un bezdarbnieka pabalsta un apbedīšanas pabalsta piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtība” (turpmāk – noteikumi Nr.32) 12.punktu, aģentūra norādījusi, ka pabalsts tiek piešķirts pēc tam, kad no Valsts ieņēmumu dienesta saņemtas darba devēja sniegtās ziņas par darba ņēmēja statusa zaudēšanu. Konkrētajā gadījumā Valsts ieņēmumu dienests paziņojis, ka pieteicējs reģistrēts kā darba ņēmējs SIA „KM 89” un no 2005.gada 4.aprīļa ir šī uzņēmuma valdes loceklis.

[2] Atteikumu piešķirt bezdarbnieka pabalstu pieteicējs pārsūdzēja administratīvajā tiesā, norādot, ka atbilstoši Komerclikuma 224.panta trešajai daļai, kas noteica, ka valdes locekli ievēl uz trim gadiem, ja statūtos nav noteikts īsāks termiņš, viņa kā valdes locekļa pilnvaru termiņš izbeidzās ne vēlāk kā 2008.gada 4.janvārī. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka viņš ir SIA „KM 89” darba ņēmējs.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2009.gada 18.augusta spriedumu pieteikumu apmierināja, uzdeva aģentūrai izdot lēmumu par bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu pieteicējam.

[4] Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 27.jūlija spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] No Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 10.panta pirmās daļas, likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 1.panta pirmās daļas 2.punkta c) apakšpunkta un likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam” 3.panta pirmās daļas secināms, ka komercsabiedrības valdes loceklis ir darba ņēmējs, līdz ar to komercsabiedrības valdes loceklis nevar iegūt bezdarbnieka statusu un pretendēt uz bezdarbnieka pabalstu.

[4.2] Likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam” 13.panta pirmās daļas pirmais punkts paredz, ka bezdarbnieka pabalstu piešķir no dienas, kad bezdarbnieks iesniedzis visus dokumentus, kas apliecina tiesības uz pabalstu, izņemot šīs daļas 2.punktā noteikto. Minētā panta trešā daļa noteic, ka bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu, aprēķināšanu un izmaksu Ministru kabineta noteiktajā kārtībā nodrošina aģentūra. Dokumentus, kas apliecina tiesības uz bezdarbnieka pabalstu, nosaka Ministru kabinets.

Noteikumu Nr.32 12.punkts noteica, ka likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam” 13.panta pirmās daļas 1.punktā minētajā gadījumā bezdarbnieka pabalstu piešķir no pieprasījuma iesniegšanas dienas un bezdarbnieka pabalsts tiek izmaksāts par to bezdarba periodu, kurā pabalsta pieprasītājs nav darba attiecībās, pēc tam, kad no Nodarbinātības valsts aģentūras attiecīgā rajona vai pilsētas filiāles par to ir saņemts apstiprinājums un aģentūras nodaļā no Valsts ieņēmumu dienesta ir saņemtas darba devēja iesniegtās ziņas par darba ņēmēja statusa zaudēšanu. Analógisku regulējumu paredz arī šobrīd spēkā esošie Ministru kabineta noteikumi.

Tātad aģentūrai tiesisks pamats piešķirt personai bezdarbnieka pabalstu ir Nodarbinātības valsts aģentūras apstiprinājums, ka personai ir bezdarbnieka statuss, un Valsts ieņēmumu dienesta sniegtās darba devēja ziņas par darba ņēmēja statusa zaudēšanu.

[4.3] Izskatāmajā gadījumā pieteicējs norāda, ka viņš vairs nav SIA „KM 89” valdes loceklis no 2008.gada 4.janvāra, jo atbilstoši Komerclikuma 224.panta trešās daļas noteikumiem, kas paredzēja (*redakcijā līdz 2010.gada 1.maijam*), ka valdes locekli ievēl uz trijiem gadiem, ja statūtos nav noteikts īsāks termiņš, viņam ir beidzies pilnvaru termiņš.

Atbilstoši Komerclikuma 210.panta pirmās daļas 4.punktam un 224.pantam tikai dalībnieku sapulces kompetencē ietilpst valdes locekļu ievēlēšana un atsaukšana.

Iesniedzot komercreģistra iestādei pieteikumu par valdes locekļa pilnvaru izbeigšanos, izmaiņām pārstāvības tiesībās vai par jauna valdes locekļa ievēlēšanu, pieteikumam pievienojams dalībnieku sapulces protokola izraksts ar attiecīgo lēmumu.

Komerclikuma 8.panta trešās daļas 3. un 4.punktā noteikts, ka par kapitālsabiedrību komercreģistrā citastarp ierakstāmas ziņas par kapitālsabiedrības valdes loekli un valdes locekļu tiesības pārstāvēt kapitālsabiedrību kopīgi vai atsevišķi.

Senāts ir atzinis, ka Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām ziņām un faktiem par komersantu ir dažāda nozīme. Proti, komersanta ierakstam par komersanta nodibināšanas faktu ir konstitutīva nozīme, turpretī citiem ierakstiem, tostarp ierakstam par valdes ievēlēšanu un pārstāvības tiesībām, ir tikai deklaratīvs raksturs, jo mērķis šo ziņu iekļaušanai komercreģistrā ir aizsargāt patērētāja un citu trešo personu, piemēram, komersanta darījumu partneru tiesības un intereses.

Sabiedrības izpildinstitūcijas konkrēto sastāvu, tās pilnvaru termiņu un šā termiņa pagarinājumu likums paredz nolemt dalībnieku sapulcei. Pieteicējs ir vienīgais SIA „KM 89” dalībnieks, līdz ar to tieši viņam ir pienākums ievēlēt sabiedrības valdi un nodrošināt attiecīgu ziņu sniegšanu Uzņēmumu reģistram par valdes locekļu pilnvarām.

No Komerclikuma 12.panta pirmās un otrās daļas izriet, ka ierakstiem komercreģistrā ir publiska ticamība. Arī gadījumos, ja ierakstāmais fakts, piemēram, valdes locekļa maiņa, ir noticis, bet pieteikums par ziņu ierakstīšanu nav iesniegts komercreģistra iestādei, trešo personu saista ieraksts komercreģistrā, ja vien viņai nav zināmas attiecīgās faktiskās ziņas.

Pierādīšanas pienākums ir personai, kuras interesēs attiecīgais ieraksts izdarāms. Ieinteresētā persona šādos gadījumos var būt tikai no komersanta puses – pats komersants, personālsabiedrības biedrs, kapitālsabiedrības valdes vai padomes loceklis, likvidators, prokūrists u.tml. Komersants vienmēr uzskatāms par ieinteresēto personu komentējamās normas kontekstā. Trešā persona šīs normas izpratnē ir jebkura persona, izņemot personu, kuras interesēs attiecīgais ieraksts.

Saskaņā ar Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas Lursoft komercreģistra datiem pieteicējs no 2005.gada 4.janvāra ir SIA „KM 89” valdes loceklis. Komercreģistrā nav norādīts, ka pieteicēja kā valdes locekļa pilnvaras būtu beigušās. Komercreģistrā nav norādīts arī tas, ka SIA „KM 89” dalībnieku sapulce ar savu lēmumu būtu ievēlējusi kādu citu valdes loekli. Līdz ar to jebkura trešā persona no ierakstiem komercreģistrā secina, ka pieteicējs ir SIA „KM 89” valdes loceklis, jo pretēju ziņu komercreģistrā nav. Turklāt tieši komersants SIA „KM 89”, pieteicējs kā šī komersanta dalībnieks un arī valdes loceklis ir ieinteresētās personas, kuru pienākums ir nodrošināt, lai komercreģistrā tiktu ierakstītas ziņas, kad atbilst faktiskai situācijai.

[4.4] Attiecībā uz pieteicēja minēto, ka SIA „KM 89” neveic saimniecisko darbību no 2006.gada un pieteicējs ir iesniedzis Valsts ieņēmumu dienestam iesniegumu par uzņēmuma darbības apturēšanu, norādāms, ka Komerclikums neparedz procedūru sabiedrības darbības apturēšanai. Reģistrējoties komercreģistrā, komersants iegūst juridisku statusu. SIA saskaņā ar Komerclikuma 135.panta pirmo daļu ir juridiska persona, kuru saskaņā ar Komerclikuma 221.panta pirmo daļu vada un pārstāv sabiedrības izpildinstitūcija – valde. Tas, vai komersants faktiski veic komercdarbību vai neveic, ir paša komersanta ziņā, taču komercdarbības neveikšana, ja vien komersants nav nolēmis izbeigt sabiedrības darbību, neatbrīvo sabiedrības dalībniekus no pienākuma atbilstoši Komerclikumam ievēlēt sabiedrības valdi, kas pārstāv sabiedrību attiecībās ar trešajām personām.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām” 15.panta trešās daļas 7.punkts noteic, ka fiziskajām personām, ja tās ir darba devēji, un komercsabiedrībām, kooperatīvajām sabiedrībām, individuālajiem uzņēmumiem (arī zemnieku vai zvejnieku saimniecībām) un citām privāto tiesību juridiskajām personām kā nodokļu maksātājiem ir šādi papildu pienākumi: pēc lēmuma pieņemšanas par komercsabiedrības, kooperatīvās sabiedrības, individuālā uzņēmuma (arī zemnieku vai zvejnieku saimniecības) un citas privāto tiesību

juridiskās personas likvidāciju, reorganizāciju vai darbības pārtraukšanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā 10 dienu laikā rakstveidā informēt par to attiecīgo nodokļu administrācijas institūciju.

No minētās tiesību normas secināms, ka komersanta pienākums ir informēt Valsts ieņēmumu dienestu par darbības pārtraukšanu un tas varētu ietekmēt komersanta kā nodokļu maksātāja attiecības ar nodokļu administrāciju. Taču, ņemot vērā iepriekš minēto, ka Komercreģistrs neparedz tādu procedūru kā komersanta darbības apturēšanu, šāds nodokļu maksātāja pienākums pret Valsts ieņēmumu dienestu neietekmē komercreģistra ierakstu publisko ticamību.

[4.5] Izvērtējot lietā noskaidrotos apstākļus kopumā, secināms, ka aģentūra pamatoti ir atteikusies piešķirt pieteicējam bezdarbnieka pabalstu, jo Valsts ieņēmumu dienesta sniegtā informācija, ka pieteicējs ir SIA „KM 89” valdes loceklis, atbilst ierakstiem komercreģistrā, kā arī Valsts ieņēmumu dienestam nav iesniegtas darba devēja ziņas, ka pieteicējs būtu zaudējis darba ņēmēja statusu SIA „KM 89”. Līdz ar to nav izpildījušies tiesību normās paredzētie tiesiskie priekšnoteikumi, lai pieteicējs varētu pretendēt uz bezdarbnieka pabalsta saņemšanu.

[5] Par apgabaltiesas spriedumu pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Apgabaltiesa izdarījusi nepamatotu secinājumu par to, ka pieteicējs joprojām uzskatāms par valdes loekli, ja Komercreģistrā nav norādīts, ka pieteicēja valdes locekļa pilnvaras beigušās un pieteicējs kā SIA „KM 89” dalībnieks nav iecēlis citu valdes loekli. Ziņu ierakstīšanai komercreģistrā par konkrētu valdes locekļu iecelšanu amatā ir deklaratīvs, nevis konstitutīvs raksturs. Persona par valdes loekli kļūst ar brīdi, kad kompetentā institūcija pieņem lēmumu par personas iecelšanu šajā amatā. Komerclikuma 224.panta trešā daļa noteica, ka valdes loekli ievēl uz laiku, kas ir ne ilgāks par trim gadiem.

[5.2] No Komerclikuma 224.panta trešā daļas izriet, ka termiņa notecējuma gadījumā valdes loceklis zaudē savas pilnvaras un vairs nav uzskatāms par attiecīgās kapitālsabiedrības valdes loekli bez jebkādu citu formālu darbību izpildes.

[5.3] Atbilstoši noteikumu Nr.32 12.punktam aģentūra, lemjot par pabalsta piešķiršanu, iegūst nepieciešamo informāciju no divām citām pārvaldes iestādēm. Tas kalpo tam, lai process būtu pēc iespējas ātrāks un efektīvāks. Taču šis noteikums nedrīkst mazināt iestādes pienākumu iegūt administratīvās lietas ietvaros vismaz tik daudz informācijas, cik nepieciešams, lai panāktu tiesisku, taisnīgu un efektīvu lietas izskatīšanu. Apstrīdēšanas procesā, kad pieteicējs bija norādījis papildu ziņas, iestādei bija jāievāc visa nepieciešamā informācija, lai pieņemtu tiesisku un taisnīgu lēmumu. Taču, piemērojot noteikumu Nr.32 12.punktu, iestāde, kā arī tiesa ir ignorējusi privātpersonas tiesību ievērošanas principu.

[5.4] Tas, ka pieteicējs kā SIA „KM 89” dalībnieks nepaziņoja Valsts ieņēmumu dienestam par valdes locekļa pilnvaru izbeigšanos 2008.gada 4.janvārī, nevar būt pamats atteikt pieteicējam bezdarbnieka pabalstu. Darba ņēmēja statuss tiek zaudēts, kad zūd kāds no likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 1.panta 1.punktā uzskaitītajiem pamatiem, nevis tad, kad Valsts ieņēmumu dienests saņem informāciju par šo faktu.

[6] Paskaidrojumos par kasācijas sūdzību aģentūra norādījusi, ka apgabaltiesas spriedums ir pamatots.

Motīvu daļa

[7] Atbilstoši likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam” 2.panta 1.punktam, 3.panta pirmajai daļai un 5.panta pirmajai daļai viens no priekšnoteikumiem, lai personai rastos tiesības uz bezdarbnieka pabalstu, ir bezdarbnieka statuss. Lēmumu par

bezdarbnieka statusa piešķiršanu, kā arī šā statusa zaudēšanu atbilstoši Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 11. un 12.pantam pieņem Nodarbinātības valsts aģentūra.

Kritēriji bezdarbnieka statusa iegūšanai noteikti Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 10.panta pirmajā daļā. Tostarp 2.punktā noteikts, ka tiesības uz bezdarbnieka statusu ir personai, kura nestrādā (nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu”).

Likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 1.panta 2.punkta „c” apakšpunkts noteic, ka darba ņēmējs sociālās apdrošināšanas izpratnē ir arī komercsabiedrības valdes loceklis.

Tādējādi, ja šās lietas faktiskie apstākļi liecina par to, ka pieteicējs nav zaudējis SIA „KM 89” valdes locekļa statusu, viņam nav tiesību uz bezdarbnieka pabalstu.

[8] Apgabaltiesa secinājumu, ka pieteicējam nav tiesību uz bezdarbnieka pabalstu, izdarījusi, pamatojoties uz ierakstiem komercreģistrā par SIA „KM 89” valdes sastāvu un Valsts ieņēmumu dienesta paziņojumu aģentūrai, ka pieteicēja darba devējs SIA „KM 89” (kuras vienīgais dalībnieks vienlaicīgi ir pieteicējs) nav sniedzis ziņas par to, ka pieteicējs būtu zaudējis darba ņēmēja (valdes locekļa) statusu.

Senāts apgabaltiesas spriedumā sniegto argumentāciju un minēto secinājumu atzīst par nepamatotu tālāk norādīto argumentu dēļ.

[9] Darba ņēmēja – komercsabiedrības (sabiedrības ar ierobežotu atbildību) valdes locekļa – statusu konkrēta fiziskā persona atbilstoši Komerclikuma 224.pantam iegūst, ja dalībnieku sapulce ar savu lēmumu to ievēl minētajā amatā. Šāds lēmums ir arī nepieciešams, lai attiecīgās ziņas ierakstītu komercreģistrā. Apgabaltiesa pareizi ir norādījusi, ka minētajām ziņām komercreģistrā ir deklaratīva, nevis konstitutīva nozīme, līdz ar to ziņu ierakstīšana komercreģistrā par valdes locekli nenodibina un neatceļ personas minēto statusu. Valdes locekļa statuss tiek nodibināts ar dalībnieku sapulces lēmumu.

Arī valdes locekļu atsaukšana ir vienīgi dalībnieku sapulces kompetencē. Taču dalībnieku sapulcei, pieņemot lēmumu par personas ievēlšanu valdes locekļa amatā, ir jāievēro likumā noteikto par laiku, uz kādu ir ievēlams valdes loceklis. Protī, Komerclikuma 224.panta trešā daļa (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 1.maijam) tiešā tekstā noteica, ka valdes locekli ievēl uz trim gadiem, ja statūtos nav noteikts īsāks termiņš. Tādējādi likums ir noteicis maksimālo termiņu, uz kādu persona var iegūt valdes locekļa statusu, izņemot, ja dalībnieku sapulce pieņem jaunu lēmumu par konkrētās personas atkārtotu ievēlšanu šajā amatā uz nākamo termiņu.

No minētās tiesību normas secināms, ka likumdevējs attiecībā uz valdes locekli ir noteicis terminētu tiesisko attiecību pastāvēšanu, kas savukārt nozīmē to, ka šo tiesisko attiecību pastāvēšanas ilgums jau ir zināms, tās dibinot (vai nu trīs gadi, kā noteic likums, vai īsāks periods, ja to noteic statūti), un ka nav nepieciešams īpašs lēmums par šo terminēto attiecību izbeigšanu, tās izbeidzas, notekot termiņam, uz kādu tās nodibinātas.

Tādējādi, ja vienīgais SIA „KM 89” dalībnieku sapulces lēmums par pieteicēja ievēlšanu par valdes locekli ir pieņemts 2005.gada 4.janvārī, tad atbilstoši likumā noteiktajam pieteicējs valdes locekļa statusā bija tiesīgs atrasties līdz 2008.gada 4.janvārim un ar šo datumu pieteicēja valdes locekļa tiesiskās attiecības izbeidzās, notekot likumā noteiktajam termiņam.

[10] Nav strīda par to, ka likums noteicis darba devēja pienākumu reģistrēt katru darba ņēmēju Valsts ieņēmumu dienestā. Turklāt atbilstoši likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 13.panta otrajai daļai noteiktā termiņā jāreģistrē gan darba ņēmēja statusa iegūšana, gan zaudēšana. Taču fakts, ka darba devējs šo pienākumu neizpilda un neiesniedz Valsts ieņēmumu dienestam ziņas par to, ka kāda persona ir zaudējusi darba ņēmēja statusu, pats par sevi nepagarina konkrētās nodarbinātības attiecības. Šādu atziņu

neietekmē arī tas, ka darba devēja – juridiskas personas – dalībnieks vienlaicīgi ir arī darba ņēmējs, par kuru ziņas nav sniegtas.

Minētie apstākļi gan konkrētos apstākļos iespējams varētu radīt šaubas par to, vai nodarbinātības attiecības faktiski neturpinās, par ko varētu liecināt arī darba devēja ziņojumā ietvertās ziņas par personai aprēķināto darba samaksu un veicamajām sociālajām iemaksām. Taču šaubu gadījumā iestādei un tiesai ir jānoskaidro patiesie apstākļi, ja nepieciešams, jāsavāc papildus pierādījumi un tie jāvērtē. Senāts norāda, ka lietas materiālos atrodas aģentūras izziņa par sociālajām iemaksām par pieteicēju 2008.gadā (*sk. lietas 55.lpp.*). Taču no šās izziņas nav skaidri redzams, vai sociālās iemaksas laikā no 2008.gada janvāra līdz jūlijam par pieteicēju ir aprēķinājusi un izdarījusi arī SIA „KM 89”, vai tikai Viking Motors SIA. Tāpat no Valsts ieņēmumu dienesta 2008.gada 6.novembra izziņas, uz kuru pamatojusies aģentūra, atsakot pabalsta piešķiršanu pieteicējam, neizriet, vai SIA „KM 89” pēc 2008.gada janvāra ir sniegusi ziņojumu Valsts ieņēmumu dienestam, norādot pieteicēju kā darba ņēmēju, vai minēto ziņojumu un paziņojumu par darba ņēmēja statusa zaudēšanu vispār nav iesniegusi. Minētā izziņa vien apliecina to, ka pieteicējs no 2005.gada 4.janvāra ir valdes loceklis un Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā nav informācijas par pieteicēja atbrīvošanu no darba. Senāta ieskatā, tas neizslēdz iespēju, ka pieteicējs darba ņēmēja statusu tomēr bija zaudējis.

[11] Iepriekš minētais darba devēja pienākums sniegt ziņas Valsts ieņēmumu dienestam sasaucas ar noteikumu Nr.32 12.punktu, atbilstoši kuram aģentūra bezdarbnieka pabalstu piešķir pēc tam, kad citastarp no Valsts ieņēmumu dienesta ir saņemtas darba devēja iesniegtās ziņas par darba ņēmēja statusa zaudēšanu. Šāda ziņu pieprasīšana un saņemšana nevis no iesniedzēja, bet no citas iestādes, kuras rīcībā tās ir, notiek sadarbības administratīvajā procesā ietvaros. Taču minētais regulējums nenozīmē, ka no Valsts ieņēmumu dienesta saņemtās ziņas ir neapšaubāmas (īpaši ņemot vērā šā sprieduma iepriekšējā punktā norādīto, ka darba devējs var neizpildīt savu pienākumu paziņot par darba ņēmēja statusa zaudēšanu). Tās var tikt koriģētas, ja iestādes vai tiesas rīcībā ir iegūti pierādījumi, kas apliecina pretējo.

Kā secināms no apgabaltiesas konstatētā, pieņemot sākotnējo lēmumu, aģentūras rīcībā bija tikai Valsts ieņēmumu dienesta sniegtās ziņas, ka dienesta rīcībā nav informācija par to, ka pieteicējs ir zaudējis darba ņēmēja statusu. Apstrīdēšanas iesniegumā pieteicējs konkrēti nav norādījis, ka valdes locekļa amatā bija ievēlēts atbilstoši likumam uz trim gadiem (*sk. lietas 24.lpp.*). Taču pieteikumā tiesai pieteicējs tiesības uz bezdarbnieka pabalstu jau ir pamatojis ar to apstākli, ka valdes locekļa statusu zaudēja ne vēlāk kā 2008.gada 4.janvārī, jo atbilstoši Komerclikuma 224.panta trešajai daļai valdes locekli var ievēlēt ne ilgāk kā uz trim gadiem.

Izskatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jānoskaidro, vai pastāv priekšnoteikumi šāda akta izdošanai. Tādējādi apgabaltiesai bija jāpārbauda minētais pieteicēja arguments un jānoskaidro, vai pēc 2008.gada 4.janvāra pastāvēja tiesisks pamats pieteicējam atrasties valdes locekļa amatā. Apgabaltiesa nepamatoti šā statusa esību saistījusi vienīgi ar Valsts ieņēmumu dienesta sniegtajām ziņām, kas bija tā rīcībā atbilstoši SIA „KM 89” iesniegtajiem ziņojumiem, un ierakstiem komercreģistrā. Kā jau Senāts norādījis šajā spriedumā iepriekš, minētās ziņas nenodibina un nepagarina valdes locekļa statusu, ja tas zudis atbilstoši likumam.

[12] Izskatot lietu no jauna, apgabaltiesai ir jāņem vērā arī tas, ka kompetentā iestāde lemt par bezdarbnieka statusa piešķiršanu, kā arī tā atņemšanu ir Nodarbinātības valsts aģentūra. Savukārt, viens no bezdarbnieka pabalsta piešķiršanas priekšnoteikumiem, kas ir jāņem vērā aģentūrai, lemjot par savā kompetencē esošo jautājumu par bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu, ir bezdarbnieka statusa esība.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2.punktu un 351.pantu,
Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 27.jūlija spriedumu un lietu nosūtīt
jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore

(paraksts)

I.Skultāne

Senators

(paraksts)

A.Guļāns

Senatore

(paraksts)

V.Kakste